

Norwegian Ministry
of Foreign Affairs

This project is co-funded by the European Union, and Norwegian MFA.
Bu proje Avrupa Birliđi ve Norveç MFA Yardımları ile ortaklaşa finanse edilmektedir.

The impact of the Covid -19 Pandemic on the Political, Military, and Social Spheres and the Relevance to the Ongoing Conflict in Turkey

May 2020

Ali Bayramođlu

COVID-19 Salgınının Siyasi,
Askeri ve Sosyal Alanlardaki
Etkisi ve Türkiye'de Devam
Eden Çatışmayla İlişkisi

Mayıs 2020

Published by *Yayınlayan*

Democratic Progress Institute *Demokratik Gelişim Enstitüsü*

11 Guilford Street *11 Guilford Street*

London WC1N 1DH *London WC1N 1DH*

www.democraticprogress.org *www.democraticprogress.org*

info@democraticprogress.org *info@democraticprogress.org*

+ 44 (0) 20 7405 3835 *+ 44 (0) 20 7405 3835*

First Published, xxxxx *İlk Baskı, xxxxx*

ISBN – xxxxx *ISBN – xxxxxxxx*

© DPI – Democratic Progress Institute *Demokratik Gelişim Enstitüsü*

**DPI – Democratic Progress Institute is a charity registered in England and Wales.
Registered Charity No. 1037236. Registered Company No. 2922108**

**This publication is copyright, but may be reproduced by any method without
fee or prior permission for teaching purposes, but not for resale. For copying in
any other circumstances, prior written permission must be obtained from the
publisher,
and a fee may be payable.**

*DPI – Demokratik Gelişim Enstitüsü İngiltere ve Galler’de kayıtlı bir vakıftır.
Vakıf kayıt No. 1037236. Kayıtlı Şirket No. 2922108*

*Bu yayının telif hakları saklıdır, eğitim amacıyla telif ödenmeksizin yada önceden
izin alınmaksızın çoğaltılabilir ancak yeniden satılamaz. Bu durumun dışındaki
her tür kopyalama için yayıncıdan yazılı izin alınması gerekmektedir.
Bu durumda yayıncılara bir ücret ödenmesi gerekebilir.*

CONTENTS

I. Health, Society And The Political Impact Of The Pandemic	6
Preventive Measures and The Pandemic	6
The Public and The Pandemic	10
Politics in The Time of a Pandemic	14
Political Discourse and Relations	14
The Fight Between The Central and Local Governments	16
Developments With Regards to The Kurdish Question	18
The Soylu Crisis	20
II. The Economic Impact of Covid-19	24
What is in Store for Turkey's Economy	24
What Will be The Socio-Economic Impacts of The Recession in Turkey?	26
Unemployment	26
Income Inequality	28
Turkey's Tools Against The Crisis	30
Precautionary Measures	30
Scarcity of Resources	32
Alternatives	34
Potential Impact on Politics	38

İÇİNDEKİLER

I. Sağlık, Toplum ve Salgının Siyasi Girdileri	7
Salgın ve Tedbir Politikası	7
Salgın Karşısında Toplum	11
Salgın Ortamında Siyaset	15
Siyasi dil ve İlişkiler	15
Merkezi ve Muhalif Yerel İktidar Kavgası	17
Kürt Meselesi Bakımdan Gelişmeler	19
Soylu Krizi	21
II. Covid-19'un Ekonomik Sonuçları ve Yansımaları	25
Türkiye Ekonomisini Bekleyenler	25
Türkiye'de Daralmanın Sosyo-Ekonomik Sonuçları Neler Olacak?	27
İşsizlik	27
Gelir Dağılımında Bozulma	29
Krizle Karşı Türkiye'nin Araçları	31
Tedbirler	31
Kaynak Sıkıntısı	33
Alternatifler	37
Muhtemel Siyasi Sonuçlar	39

About the Author

Ali Bayramođlu

Ali Bayramođlu is a writer and political commentator. Since 1994, he has contributed as a columnist for a variety of newspapers. He is currently a columnist for daily Karar. He is a member of the former Wise Persons Committee in Turkey, established to support the by then peace process.

Yazarlar Hakkında

Ali Bayramođlu

Yazar ve siyaset yorumcusu olan Ali Bayramođlu uzun yıllar farklı gazetelerde köşe yazarlığı yapmıştır. Çözüm sürecini desteklemek amacıyla kurulan Akil İnsanlar Heyetinde yer almıştır. Bayramođlu köşe yazılarına şu an Karar gazetesinde devam etmektedir.

I. HEALTH, SOCIETY AND THE POLITICAL IMPACT OF THE PANDEMIC

As of 4 May 2020, there are 127,659 confirmed cases, 68,166 recovered patients and 3461 deaths in Turkey. According to statistics, the pandemic peaked towards the end of the third week of April, and appears to be on a downward course to a plateau since then.

PREVENTIVE MEASURES AND THE PANDEMIC

Turkey experienced the COVID-19 outbreak relatively late compared to a lot of countries, because travel to and from abroad was gradually banned. The first confirmed case appeared on 10 March. At that point there were 120.000 confirmed cases worldwide in 114 countries. Therefore, it appears that its prevention and strategy measures bought Turkey time in which it was able to make use of other countries' experiences and expertise.

On a press conference dated 29 April, Minister of Health Fahrettin Koca described Turkey's public health policy thus: "Three things are key: preventive measures, diagnosis and speedy treatment. Contact tracing has played a big part in our success. For every new patient we undertook thorough contact tracing. Any new cases we diagnosed, we isolated right away. We expanded our testing capacity, and yet we did not test anyone randomly. Instead of widespread screening tests, we focused on the likely suspects. We believe that this is the appropriate approach. We also hope that our approach serves as a role model for others. We have 5.849 medical personnel working on the field for contact tracing. (...) Turkey's been similarly successful in treating the disease as it has been in containing it. Our treatment

I. SAĞLIK, TOPLUM VE SALGININ SİYASİ GİRDİLERİ

4 Mayıs 2020 itibarıyla, Türkiye'de hasta sayısı 127.659, iyileşen hasta sayısı 68.166, ölüm sayısı 3.461 'dir. Salgın istatistiklere göre Nisan ayının üçüncü haftasının sonunda pik yapmış, takip eden günlerde belli bir düşüş hızıyla plato çizmeye başlamış görünmektedir.

SALGIN VE TEDBİR POLİTİKASI

Türkiye'nin COVID-19 ile tanışması, yurtdışı girişlerinin kademeli olarak yasaklanması sayesinde pek çok ülkeye oranla daha geç oldu. İlk vaka 10 Mart tarihinde ortaya çıktı. Aynı tarihte virüs dünya genelinde 120.000 kişiye bulaşmış, yayıldığı ülke sayısı 114 olmuştu. Bu tablo, önlem alma, strateji kurma bakımından Türkiye'ye zaman kazandırdı, diğer ülkelerin deneyimlerinden ve çözümlerinden istifade etmesini sağladı.

Sağlık Bakanı Fahrettin Koca, 29 Nisan tarihinde yaptığı basın toplantısında Türkiye'nin izlediği sağlık stratejisini şöyle tarif ediyordu: "Üç madde sıralayabilirim; tedbir, tespit, hızlı tedavi. Filyasyonun bugüne kadar başarımızda rolü büyüktür. Her yeni hastanın temas çevresinde iz sürdürdük. Tespit ettiğimiz yeni hastaları hemen izole ettik. Test kapasitemizi artırırken, hiçbir testi tesadüfen yapmadık. Yaygın tarama testi yapmak yerine şüphelilere odaklandık. Bu uygulamanın daha isabetli olduğuna inanıyoruz. Bu isabetli uygulamanın örnek olacağını umuyoruz. Sahada görev yapan filyasyon ekibi sayımız 5 bin 849'dur (...) Türkiye hastalığın yayılmasına karşı elde ettiği başarının aynısını tedavide de göstermiştir. Covid-19 hastaları için uyguladığımız tedavi birçok ülkeden farklılıklar göstermiştir. Covid-19 hasta-

for Covid-19 has been different from many countries. Our treatment for Covid-19 patients, the success of which has been, by now, established, was developed by our own doctors. This is important for the whole world. We modified the treatment from week to week, based on the results, and now it is working even better. We believe that our methods would be useful to other countries as well, especially in lowering the deaths. (...) Considering the potential need for beds and intensive care units, we designated all hospitals with the necessary infrastructure as pandemic hospitals. Putting on hold our non-emergency patients, we prepared our hospitals for the pandemic. We brought down our bed occupancy rate from 60% to 30% ... The death rate for ICU patients is down to 10% from 58% whereas the death rate for patients on ventilators are down to 14%...”

In addition to the points raised by the Minister, some other important contributions to the success of the fight against Covid-19 have been the farsighted health policies of the ruling power for the past 15 years, as well as the quantity and quality of medical personnel, schools of medicine, medical equipment, ICUs and hospitals in Turkey.

Turkey was quick off the mark in planning and preventive measures, as well. Shortly after 27 December, when the first case in Wuhan was confirmed, on 10 January a Scientific Advisory Board was established within the Ministry of Health. Comprised of expert scientists from various schools of medicine, the Board became the nexus where public health policies are decided and advised to the government from day one. The Board was also instrumental in organizing the health infrastructure, stockpiling medicine and health equipment as well as deciding on an overall treatment policy.

As such, with regards to public health, the following measures were taken:

- **Border closures:** Flights to and from China are suspended (3 February), the Iran border is closed (23 February), flights to and from certain countries are suspended (29 February - 14 March), THY suspends all its flights (14 April).
- **School closures:** Elementary schools, middle and high schools as well as universities are closed (12 March).
- **Quarantine:** Everyone returning from abroad is taken into quarantine for a given period (15 March).
- **Mosques:** Collective prayers in mosques banned (20 March).

ları için uyguladığımız başarısı artık kanıtlanmış yöntem hekimlerimiz tarafından geliştirilmiştir. Tüm dünya için önemli değişikliklere gittik. Alınan sonuçlara göre neredeyse her hafta tedavi yaklaşımı daha iyi hale getirildi. Başka ülkelerde de yaygınlaşmasının hasta kaybını azaltacağını düşünüyoruz (...) Muhtemel yatak ve yoğun bakım ihtiyacına göz önünde bulundurarak altyapısı yeterli tüm hastanelerimizi pandemi hastanesi olarak görevlendirdik. Acil olmayan, ertelenebilir durumda olan hastalarımızı erteleyip hastanelerimizi pandemiye hazır hale getirdik. Yatak doluluk oranını yüzde 60'lardan yüzde 30'lara indirdik ... Yoğun bakımdaki hastalarda vefat oranları ise yüzde 58'den yüzde 10'a, entübe hastalardaki vefat oranı yüzde 14'e düştü...”

Bakanın bu vurguları yanında mevcut siyasi iktidarın son 15 yıldır izlediği yatırımcı ve hizmete yönelik sağlık politikası, tıp fakülteleri personel miktarı ve kalitesi, cihaz, yoğun bakım ve hastaneler itibarıyla Türkiye'nin geniş imkanlara sahip ülkelere biri olması da COVID-19'la mücadeleye önemli katkıda bulunmuştur.

Türkiye'nin planlama ve tedbir konusunda da erken harekete geçen ülkelere birisi söylenebilir. Wuhan'da ilk vakanın ortaya çıktığı 27 Aralık'tan kısa bir süre sonra, 10 Ocak'ta Sağlık Bakanlığı bünyesinde Bilim Kurulu kuruldu. Çeşitli üniversitelerin tıp fakültelerinden gelen uzman bilim adamlarından oluşturduğu bu kurul, ilk günden itibaren halk sağlığı politikalarının belirlendiği, hükümete tavsiye edildiği taşıyıcı yapı oldu. Sağlık alt yapısının organize edilmesi, ilaç ve sağlık malzemelerinin stoklanması, bir algoritma çerçevesinde tedavi politikalarının belirlenmesi de Bilim Kurulu tarafından yürütüldü.

Bu çerçevede halk sağlığı önlemleri ve akışı şöyle oldu:

- **Sınır kapatmalar:** Çin uçuşları durduruldu. (3 Şubat), İran sınırı kapatıldı (23 Şubat), Kimi ülkeler uçuşlar durduruldu (29 Şubat-14 Mart) THY tüm uçuşlarını durdurdu (14 Nisan)
- **Okulların kapatılması:** Üniversiteler, ilkokul, ortaokul ve liseler tatil edildi. (12 Mart)
- **Karantina:** Yurtdışından gelenler için karantina uygulaması başlatıldı (15 Mart),
- **Camiler:** Camilerde toplu namaz yasaklandı (20 Mart)

■ **Public places:** Closure of recreational places, cafés, restaurants and meeting places (16 March), suspension of all sports activities (19 March), closure of national parks, forests and picnic areas (21 March).

■ **Curfews:** Curfews declared for senior citizens aged 65 and over, as well as citizens with chronic diseases, preventing them from going out of the house and walking around in open spaces such as parks and gardens (21 March). Weekend curfews instated for all (18 April).

Turkey's fight against Covid-19 was conducted in a rational method and organization. This has increasingly become the public opinion, as well. As such, there are two particularly significant factors:

The first is that in a country where politics have become increasingly leader-oriented in the past few years, the fight against this pandemic was institutional in all its aspects. Although it is common in Turkey for such processes to be led by politics, the ruling power and even the relevant ministry, in this instance the Scientific Advisory Board was created, based solely on expertise and merit, and it was given control over public health measures. The Board convened every day, informed the public every day through its spokesperson the Minister of Health, and fielded questions from the press in good faith.

The second factor has been the overall manner with which the Minister of Health managed the process. The minister was diplomatic, persuasive, responsible and did not overstep his role as the representative of the Board; as such, the public came to place significant trust in him – this is true for both the supporters of the ruling party, as well as the opposition. The minister served as a bridge between knowledge and politics, in turn strengthening the relationship between society and politics. For a considerable amount of the opposition bloc, he served to soothe their concerns about the transparency of the ruling power.

THE PUBLIC AND THE PANDEMIC

As with all other countries, the virus was the cause of widespread concern and anxiety in Turkey as well. At the same time, however, it contributed to a sense of solidarity and the search for comfort and trust.

According to rating measures published in Euro Elects, the rate of trust in Erdoğan increased by 15 points to 56% in March. It must be noted that rather than approv-

■ **Toplu mekanlar:** Eğlence, yerleri, kafe, lokanta ve toplanma yerleri kapatıldı (16 Mart), Tüm spor müsabakaları ertelendi. (19 Mart), Milli parklarda, ormanlarda, mesire alanları kapatıldı (21 Mart)

■ **Sokağa çıkma yasakları:** 65 yaş ve üstü, ayrıca kronik rahatsızlığı olan vatandaşların ikametlerinden dışarı çıkmaları, park, bahçe gibi açık alanlarda dolaşmaları yasaklandı (21 Mart). Hafta sonu sokağa çıkma yasağı uygulaması başlatıldı (18 Nisan).

Türkiye'nin COVID-19'la mücadelesi rasyonel bir yöntem ve organizasyonla yürütüldü. Toplumsal algı da artan oranda bu istikamette oluştu Bu bakımdan öne çıkan iki faktörden söz edilebilir.

Birinci faktör, son yıllarda artan oranda lider ve siyaset merkezli bir düzen görünüşü veren bir ülkede salgınla mücadelenin tüm yönleriyle kurumsal bir nitelik taşıma oldu. Öne çıkan, Türkiye'de alışlageldiği üzere siyaset, siyasi iktidar, hatta ilgili bakanlık değil, bilgi ve uzmanlık çerçevesinde oluşturulan Bilim Kurulu ile onun halk sağlığı tedbirlerini yönetip, yönlendirmesiydi. Kurul her gün toplanmış, hemen gün sözcüsü Sağlık Bakanı üzerinden tüm televizyonların yayınladığı oturumlarla kamuoyunu yönlendirmiş, basının sorularına şeffaf bir şekilde yanıt vermiştir.

İkinci önemli faktörü Sağlık Bakanı'nın yönetim tarzı oluşturdu. Kamu diplomasisi kuvvetli, ikna edici, kurul temsilci olmanın ötesine geçmeyen ve sorumluluk taşıyan tavırlarıyla, bakanın şahsında kamuoyunda yüksek bir güven seviyesi yakalanmış, bu iktidar cephesinde de muhalefet cephesinde de benimsenmiştir. Bakanın bilgi ve siyaset arasında yaptığı köprü görevi, toplum-siyaset bağlarını kuvvetlendirmiş, özellikle muhalif kesimin bir bölümünde siyasi iktidar-şeffaflık konusundaki şüpheleri azaltmıştır.

SALGIN KARŞISINDA TOPLUM

Virüs dalgası her ülkede olduğu Türkiye'de de bir endişe dalgası tetiklemiş, ancak aynı zamanda dayanışma hissini ve güven arayışını da arttırmıştır.

Euro Elects'de yayımlanan reyting ölçümlerinde Erdoğan'a güven oranı Mart ayında yüzde 15 puanlık bir artışla yüzde 56'ya yükselmiş durumdaydı. Ancak bu rakamın bir performans onayına işaret eden yükselmeden çok, bir "durum" artışına işaret ettiğini belirtmek gerekir. Kriz günleri kamu gücünün sokaktaki insanın gü-

ing his performance, this is a situational increase. It has to do with the fact that in times of crisis, public authorities are the sole source of trust and safety for the people on the street; there are many other instances of such behaviour.⁽¹⁾

As trust in public authorities increased, the rate of public concern and anxiety also naturally increased.

According to a April 2020 public poll conducted by Ipsos between 26-30 March, while the most important problem in January 2020 was perceived to be “the economy” with 55% of the public saying so, in April this rate fell to 10%, whereas “pandemic” rose to number one, with 84%. Participants in the survey spoke of their concerns about getting infected themselves, or having their family members get infected – the rate of such concerns was 79% on 13 March, whereas it rose to 95% in 9-13 April. It is certain that Covid-19 is causing concerns not just on the health front, but also with regards to the economy as well. The Ipsos poll shows that there is a positive aspect of the public-politics dialogue. The statements of the Scientific Advisory Board appear to have created an expectation in the public that the pandemic is going to end at some point. One third of the public expects the pandemic to end in a few months; another third expects it to be over in six months. 61% of the participants also believed that the pandemic would not be completely over, but it would be contained.

Aid campaigns initiated by the government and the municipalities were very well-received, and served to bolster a spirit of solidarity.

Another social aspect of the pandemic is that the isolation has created a number of problems. United Nations Population Fund (UNFPA) has said that the quarantine measures is expected to cause a 15 million increase in cases of domestic violence.⁽²⁾ According to the database of Istanbul Police Headquarters, as a result of the “stay at home” campaign in the fight against coronavirus, there has been a 40% decrease in public-order crimes and a 38,2% increase in cases of domestic violence.⁽³⁾

(1) Considering the footage of patients on the floor of hospital corridors in Italy and the US, with news of insufficient medical equipment and “incurable” patients taken off ventilators, the following approval rates for leaders, published in Euro Elects for the month of March, are certainly interesting: (Germany) Merkel: 79% (+11), (Denmark) Frederiksen: 79% (+40), (Austria) Kurz: 77% (+33), (Hungary) Orbán: 74%, (Italy) Conte: 71% (+27), (UK) Johnson: 61% (Sweden) Löfven: 47%, (+21), (France) Macron: 40% (+7).

(2) <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-52454493>

(3) <https://www.gazeteduvar.com.tr/forum/2020/04/09/korona-virusu-ve-aile-ici-siddet/>

venebileceği yegane unsur olmasıyla yakından ilgisi vardır ve başka örnekleri de bulunmaktadır.⁽¹⁾

Kamu otoritesine güven artışına ters orantılı olarak toplumdaki kaygı seviyesi de doğal olarak artmıştır.

İPSOS’un 26-30 Mart arasında gerçekleştirdiği Nisan 2020 kamuoyu araştırmasına göre, Ocak 2020’de en önemli sorun yüzde 55’lik bir oranla “ekonomi” olarak görülürken, Nisan ölçümünde bu oran yüzde 10’a düşmüş, buna karşılık “salgın” yüzde 84’le zirveye çıkmıştır. Ankete katılanların kendilerine veya aile üyelerine virüs bulaşması yönündeki endişe oranı, 13 Mart’ta yüzde 79 iken 9-13 Nisan itibarıyla yüzde 95’e yükselmiştir. COVID-19’un sadece sağlık değil, ekonomi bakımından da bir farkındalık ve endişe ürettiği muhakkaktır. Ankete göre toplumun yüzde 69’u ekonomiyi ciddi bir tehlikenin beklediği ifade etmektedir. İPSOS araştırması toplum-siyaset diyalogunun pozitif bir yönüne de işaret etmektedir. Bilim Kurulu’nun açıklamaları, yorumlarının, toplumda salgın bitme ihtimaline ilişkin ortak bir kanı ve beklenti oluşturduğunu göstermektedir. Salgına verilen vade toplumun 1/3’ünde bir kaç ay, 1/3’de altı aydır. Yine de katılımcıların yüzde 61’i, salgının tam sona ermeyeceği ancak kontrol altına alınacağı yönünde görüş bildirdiğini eklemek gerekir.

Bunun yanında, hükümetin ve belediyelerin başlattığı yardım kampanyaları ciddi bir karşılık bulmuş ve dayanışma ruhu harekete geçmiştir.

Bir başka toplumsal boyut tecrit halinde yaşanan ürettiği sorunlardan oluşmaktadır. Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA), koronavirüs salgınında uygulanan karantina önlemleri nedeniyle en az 15 milyon daha aile içi şiddet vakasının yaşanmasının öngörüldüğünü açıklarken,⁽²⁾ İstanbul Emniyet Müdürlüğü’nün verilerine göre İstanbul’da yeni tip korona virüsü önlemleri kapsamında yapılan “evde kal” çağrısı sonucu asayiş olaylarında yaklaşık yüzde 40 azalma olurken aile içi şiddet ise yüzde 38,2 artış göstermiştir.⁽³⁾

(1) İtalya’da, ABD’de hastane koridorlarında yatan hasta görüntülerine, tıbbi cihaz açığı ve umutsuz hastaların oksijenlerini kesme haberlerine rağmen, Euro Elects’te yayınlanan Mart ayı lider reyting ölçümleri bu bakımdan dikkat çekiciydi: (Almanya) Merkel: 79% (+11), (Danimarka) Frederiksen: 79% (+40), (Avusturya) Kurz: 77% (+33), (Macaristan) Orbán: 74%, (İtalya) Conte: 71% (+27), (İngiltere) Johnson: 61% (İsveç) Löfven: 47%, (+21), (Fransa) Macron: 40% (+7).

(2) <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-52454493>

(3) <https://www.gazeteduvar.com.tr/forum/2020/04/09/korona-virusu-ve-aile-ici-siddet/>

POLITICS IN THE TIME OF A PANDEMIC

It is a good thing for Turkey that in a time of pandemic, the personal and the political regressed to make way for the institutional and the collective. Relations between the public and the state have become higher-trust, and the opposition's lack of trust in the general political attitude of the ruling party has made an exception in the case of Covid-19.

Does this state of affairs and the rising spirit of solidarity in the public translate to anything in terms of politics? In other words, does acting in unity against the pandemic and its resultant crisis mean that a similar attitude of "national unity" is forthcoming in the field of politics?

The answer to these questions is no.

No common ground has been established between the political parties and various antagonist forces during the pandemic, no attitude of "national unity" has been displayed.

The trajectory of political discourse and relations is a good indicator of the above claim.

Political Discourse and Relations

Even though there is evidence of a reconciliatory discourse on a micro scale – such as that between individuals, or among the opposition parties in terms of proposed bills – relations between the ruling party and the main opposition party have been harsh and hostile with regards to the pandemic. Turkey's hostile political culture and discourse has instrumentalized both the pandemic and pandemic policies.

Indeed, in addressing the public on Covid-19, President Erdoğan has begun his speeches by praising his own party each and every time, claiming that all of the successes are due to his own party and criticizing the other political parties and foreign countries in a harsh and even hostile language. Erdoğan has claimed that Turkey is successful in its fight against the pandemic whereas the West has failed. An example of his speeches is as follows: "Thanks to the great transformation we managed in the last 17 years with regards to our country's essential service sectors and infrastructure, Turkey's been very ready to such a process. The balanced policies of our country have supported the production force of the private sector on the

SALGIN ORTAMINDA SİYASET

Salgın ortamında şahsi ve siyasi olanın, kurumsal ve kolektif olan karşısında gerilemesini Türkiye için olumlu bir girdi olarak kabul etmek gerekir. Toplum-devlet ilişkilerinde güven katsayısının yükseldiği, siyasi iktidarın genel siyasi tavrına bağlı muhalif güvensizliğin COVID-19 konusunda görece olarak azaldığı söylenebilir.

Bu tablonun ve toplumdaki dayanışma ruhunun kısmi canlanmasının siyasi bir karşılığı var mıdır? Diğer bir ifadeyle kriz ve salgın karşısında ortak bir tavır ve dirençten hareketle siyasi arenada "ulusal birlik" belirtileri ortaya çıkmış mıdır?

Bu sorulara olumlu yanıt vermek mümkün değildir.

Salgın ortamında siyasi partiler ve antagonist taraflar arasında her hangi bir konuda yeni temas zemini oluştuğu söylenemez, "ulusal birlik" belirtilerinden söz edilemez.

Siyasi dil ve ilişkilerin seyir biçimi, bu bakımdan önemli bir kanıttır.

Siyasi Dil ve İlişkiler

Mikro düzeyde ve şahıslar bazında ya da kimi yasa tasarıları üzerinden muhalefet partileri arasında bir uzlaşma dili görülse de, salgın günlerinde ve salgın konusunda, özellikle siyasi iktidar ana muhalefet arasındaki ilişkiler sert ve çatışmalı cereyan etmiştir. Türkiye'nin sert siyasi kültürü ve karşılıklı öfke söylemi salgını ve salgın politikasını araçsallaştırmıştır.

Nitekim Cumhurbaşkanı Erdoğan COVID-19'la ilgili kamuoyuna yaptığı her konuşmaya, kendi iktidarını överek işe başlamış, her başarıyı kendi partisine mal etmiş, buna karşın diğer siyasi partiler, Türkiye dışındaki ülkeler konusunda şaşmaz bir eleştiri, hatta saldırı dili kullanmıştır. Türkiye'nin salgın mücadelesini başarı, Batı'nın durumunu başarısızlık olarak ilan eden Erdoğan konuşmalarına bir örnek şöyledir: "Son 17 yılda ülkemizin temel hizmet alanlarında ve alt yapısında gerçekleştirdiğimiz büyük dönüşüm sayesinde, Türkiye, bu sürece olabilecek en hazırlıklı şekilde yakalanmıştır. Ülkemizin uyguladığı dengeli politikalar, bir yandan özel sektörün üretim gücünü desteklerken, diğer yandan eğitim, sağlık, sosyal güvenlik gibi alanlardaki hizmetlerin kamu garantisıyla kesintisiz sürmesini sağlamıştır. Batı ülkeleri ise yıllarca tüm temel kamu hizmetlerini, görünüşte özel sektöre terk

one hand, and provided unbroken supply of services such as education, health and social security with the benefit of public guarantees on the other hand. Western countries seemingly relegated their essential public services to the private sector, but really they ignored them and as a result, their citizens are now unprotected.”

CHP and its spokespeople also adopted a harsh language unsuited to current circumstances. The main opposition adopted a strategy of criticizing all preventive measures, and casting doubt on public health policies. For example, the Mayor of İstanbul Ekrem İmamoğlu said that this year in İstanbul, deaths in the month of April increased by 30% compared to the same period in past years, wielding an unfair and untrue accusation towards the Ministry of Health, if the numbers are to be believed.

The Fight Between The Central and Local Governments

Instead of cooperation and solidarity, there is struggle and rivalry between the central government and opposition-held local governments with regards to public health measures, especially in the matter of curfews.

It appears that in this instance, the responsibility belongs to the central government which failed and refused to coordinate, and perceived all initiatives as attempts at political rivalry. The central government wishes to have total control over services and policies. In cities like Eskişehir, Ankara and İstanbul, aid campaigns initiated by the municipalities were suspended by the Ministry of the Interior and had their bank accounts seized. Some governorships even prohibited the municipalities handing out bread during the curfew.

At the same time, however, some opposition-held municipalities such as Adana showcased empty buildings with mere screens separating beds as fully functioning field hospitals for public relations purposes.

The way central and local governments came up against each other in a such a slew of moves, countermoves and accusations is indicative of how the pandemic has come to be instrumentalized. The following statement by President Erdoğan, from a video conference held with mayors, is representative of the ruling power's tendency to monopolize services and the overall hostile atmosphere: “There is a party, chief among them CHP, that is striving after defeatism. In order to succeed, the same understanding has to be applied at all levels – provinces, districts and

ederek, ama aslında başından savarak, vatandaşını adeta sahipsiz bırakmıştır”.

Buna karşılığında CHP ve sözcülerinin kullandığı dil de sert ve dönemin koşullarına uygun olmaktan uzak olmuştur. Alınan her tedbirin eleştirisi yağmuruna tutulması, sağlık politikaları ve önlemleri konusunda “şüphe ve güvensizlik” ana muhalefet söyleminin temel stratejisi olmuştur. İstanbul Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu'nun, İstanbul'da ölümlerin Nisan ayında diğer diğer yılların aynı dönemine oranla yüzde 30 oranında arttığı söyleyerek, rakamlara bakıldığında gerçekçi ve hakkaniyetli olmadığı anlaşılan bir şekilde, Sağlık Bakanlığı'nı bir anlamda bilgi saklamakla suçlaması buna bir örnektir.

Merkezi ve Muhalif Yerel İktidar Kavgası

Salgın sırasında ve sokağa çıkma yasakları başka olmak üzere halk sağlığı tedbirleri konusunda merkezi yönetim ve muhalefetteki yerel yönetim arasında dayanışma ve işbölümü yerine tam kavgası ve yarışma yaşanmıştır.

Bu konuda sorumluluk, önemli ölçüde, koordinasyonu sağlamayan, koordinasyona yanaşmayan, her girişimi bir siyasi rekabet hamlesi olarak kabul eden hükümete ait görünmektedir. Merkezi idare hizmet ve politika tekeli uhdesinde bulundurma stratejisi izlemiştir. Eskişehir, Ankara, İstanbul gibi kentlerde belediyelerin açtıkları yardım kampanyasını İçişleri Bakanlığı tarafından durdurulmuş, kampanya banka hesaplarına el konulmuştur. Bu çerçevede bazı valilikler, bazı şehirlerde sokağa çıkma yasağı esnasında belediyelerin ekmek dağıtmasını dahi yasakladılar.

Ancak Adana gibi bazı muhalif belediyeler de panolarla ayrılmış, birer yatak yerleştirilmiş boş binaları sahra hastanesi olarak lanse edere gerçek ve gerçekçi olmayan bir hizmet yarışı gösterisinde bulundular.

Yerel ve merkezi devlet güçlerinin karşı karşıya gelip, birbirlerini itham ve bloke ettikleri bu görüntü, salgının nasıl bir araçsallaştığına dair bir göstergedir. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın belediye başkanlarıyla yaptığı video toplantıdaki şu sözleri, siyasi iktidarın hizmeti tekelleştirme eğilimini ve çatışma iklimini tarif bakımından kayra değerlidir: “CHP'nin başını çektiği bir kesim bozgunculuk peşinde koşuyor. Başarılı netice alabilmek için uygulamanın her il, ilçe, mahalle düzeyinde bu anlayışla yürütülmesi şart. CHP'li belediyeler Cumhurbaşkanlığı, bakanlıkları, valiliği, kaymakamlığı hiçe sayarak kendi başlarına yardım toplamaya, ekmek dağıtmaya, hastane kurmaya çalışıyorlar. Asli işlerini yürütemeyen belediyelerin gi-

neighbourhoods. CHP municipalities are ignoring the Presidency, the Ministries, the governorship and the district governorship, trying to supply aid, distribute bread and establish hospitals on their own. These municipalities which cannot even do their proper job attempt such things – all this is not for service, but for show. Especially in municipalities such as Istanbul, Adana and Mersin, there is no other explanation for their attitude. There are municipalities which follow the rules, as well. The Yenisehir and Mezitli municipalities, held by the same party – they cooperated with the governorship. Organizations such as FETÖ and PKK also tried to do such things. There are those who want the health system to fail, public order to break down and people to take to the streets because of the pandemic; they have set their sights on our services. Unfortunately, they are trying to sabotage preventive measures against the pandemic.”

Developments With Regards to The Kurdish Question

On a micro and civilian scale, during the pandemic there have been some positive developments with regards to the Kurdish issue. In its Covid-19 notes regarding Turkey, DPI makes note of this: “The pandemic has highlighted the importance of access to healthcare in one’s mother tongue, as well as the right to education in the mother tongue. Istanbul Metropolitan Municipality put up informative posters and made public transport announcements in Kurdish. In cities like Diyarbakır with majority Kurdish populations, similar initiatives were also undertaken. When the Kurdish Research Institute announced free online Kurdish lessons, their website was overwhelmed by people who wanted to register.”⁽⁴⁾

However, there is no change or flexibility in the ruling power’s Kurdish policies. During the pandemic, elected mayors were removed from their posts in eight more municipalities to be replaced by government-appointed trustees. These are the Batman, Ergani, Lice, Silvan, Güroymak, Halfeti and Gökçebağ municipalities, all held by HDP. Also, the mayor of Diyarbakır’s Eğil Municipality was arrested. The anti-politics attitude of the People’s Alliance continued in the time of the pandemic.

⁽⁴⁾ <https://mail.google.com/mail/u/0/#search/DPI?projector=1>

riştikleri bu tür faaliyetlerin amacı hizmet değil, şov yapmaktır. Özellikle İstanbul, Adana, Mersin belediyelerinin sergiledikleri tavrın başka hiçbir izahı yoktur. Kurallara uygun şekilde faaliyet yürüten belediyeler de var. Aynı partinin Yenisehir ve Mezitli belediyeleri valilikle işbirliği halinde çalışmalarını yürüttüler. Bunlar FETÖ ve PKK tarafındaki örgütler tarafından da denenmişti. Salgın sebebiyle sağlık sisteminin çökmesini, kamu güvenliğinin zaafa uğramasını, halkın sokaklara dökülmesini bekleyenler gözlerini yapılan hizmetlere çevirmişlerdir. Şimdi maalesef salgın hastalıkla mücadele için alınan tedbirleri sabote etmeye çalışıyorlar.”

Kürt Meselesi Bakımdan Gelişmeler

Mikro ve sivil düzeyde bakıldığında salgın sırasında Kürt meselesi bakımından kimi olumlu gelişmeler söz konusu olmuştur. DPI, Türkiye’ye ilişkin Covid notlarında bunları şöyle tespit ediyor: “Salgın, anadilde sağlık hizmetlerine erişimin önemini ve anadilde eğitime erişim dürtüsünü vurguladı. İstanbul Büyükşehir Belediyesi’nin salgın hakkında bilgilendirici posterler koyma ve Kürtçe toplu taşımada duyuru yapma girişiminde bulundu. Kürt nüfusun yoğun olduğu bölgelerde, Diyarbakır gibi şehirlerde de benzer girişimler yaşandı. Kürt Araştırma Enstitüsü çevrimiçi ücretsiz Kürtçe dersler düzenleyeceklerini açıkladığında, web siteleri kaydolmak isteyen insanla kaynadı.”⁽⁴⁾

Buna karşılık siyasi iktidarın salgın günlerindeki Kürt politikasında herhangi bir esneme olduğu söylemez. Salgın esnasında 8 belediyede daha seçilmiş belediye başkanları görevlerinden alınarak yerlerine devlet memuru kayımlar atandı. Bunlar HDP’nin Batman, Ergani, Lice, Silvan, Güroymak, Halfeti, Gökçebağ belediye başkanlarıydı. Bunun yanında Diyarbakır Eğil Belediye Başkanı tutuklandı. Cumhuriyet’in siyaset karşıtı tutumu salgın günlerinde de sürmeye devam etti.

Bu konuda bir diğer gelişme olumsuz gelişme İnfaz Yasası üzerinden yaşandı. Pek çok ülkede olduğu salgınla birlikte hapisanelerde tutuklu ve hükümlülerin riskli durumu Türkiye’de de gündeme geldi. Meclisteki iktidar grubu bir infaz yasası hazırlayarak özellikle tutuklulara yönelik tahliye düzenlemeleri öngördü. Bu yasa,

⁽⁴⁾ <https://mail.google.com/mail/u/0/#search/DPI?projector=1>

Another unfortunate development occurred with regards to the Law on Execution. As in a number of other countries, the high-risk situation of prisoners and convicts in prisons became a topic for discussion in Turkey. The ruling bloc in the parliament drafted a new law on execution, providing discharge regulations especially for prisoners. This law could have been an opportunity for discharging a number of political prisoners, such as Osman Kavala and others like him who haven't yet been convicted, other imprisoned Kurdish MPs and politicians, thus easing the tensions for a bit, too. However, the opposite of this happened. The law turned into an ode to discrimination. People imprisoned with regards to the Kurdish issue were left outside of the law's scope because of "terrorism" charges. Terrorism charges were left outside of the proposed law's scope. At the same time, thought crimes, political crimes, non-violent political relations crimes with regards to the Kurdish issue as well as press crimes were also grouped as terrorism offenses. This law alone clearly shows that the pandemic didn't have any positive effects on democratic unity and normalization, and that the People's Alliance doesn't intend to change its attitude with regards to its Kurdish policy.

At the same time, the main opposition party CHP spoke against the ruling power both in the case of the Law on Execution and the government-appointed trustees, thus indirectly supporting HDP. This is a fact worth noting with regards to the rapprochements between oppositional groups and the other side of the Kurdish issue.

The Soylu Crisis

An important development that took place in politics during the pandemic has been the resignation crisis of Süleyman Soylu, Minister of the Interior. The course and ending of this crisis carried important clues for the balance of the People's Alliance as well as the future of the Kurdish issue.

The events took place as follows: On the night of 10 April, at around 22:00 the Minister of the Interior announced a curfew in the 31 metropolitan provinces that would be effective for 11 and 12 April 2020. On hearing this announcement, thousands of people hurried to supermarkets, grocery shops and bakeries. The resulting state of affairs was the opposite of what public health measures were intending to achieve. The Minister of the Interior was naturally held responsible for the chaotic situation, the Scientific Advisory Board issued a strong reaction and Soylu's

pek çok siyasi tutuklunun, örneğin Osman Kavala gibi henüz hüküm almamış tutukluların, diğer tutuklu Kürt milletvekilleri ve siyasetçilerinin tahliye edilmesiyle bir yumuşama vesilesi de olabilirdi. Ancak tam tersi oldu. Yasa bir ayrımcılık manzumesine dönüştü. Kürt meselesinden dolayı tutuklu bulunan kişiler, "terör" suçları gerekçesiyle yasanın kapsamı dışında bırakıldılar. Terör suçları yasa kapsamının dışında tutuldu. Ne var ki, düşünce suçları, siyasi suçlar, Kürt meselesiyle ilgili şiddete karışmamış siyasi ilişki suçları, basın suçları da terör suçları sayılıyordu. Sadece bu yasanın içeriği bile salgının demokratik birlik ve normalleşme istikametinde bir etkide bulunmadığını, Cumhurbaşkanlığı'nın Kürt politikasında esneme ihtimali olmadığını açık olarak göstermektedir.

Bununla birlikte ana muhalefet partisi CHP gerek İnfaz yasası gerek kayyumlar konusunda iktidara tavır almış ve dolaylı olarak HDP'yi desteklemiştir. Muhalifler arası yakınlaşma ve Kürt meselesinin diğer yüzü bakımından bu durumun altının çizilmesi gerekir.

Soylu Krizi

Salgın günlerinde siyasetteki önemli gelişmelerden birisi İçişleri Bakanı Soylu'nun istifa kriziydi. Bu krizin seyri ve bitişi gerek Cumhurbaşkanlığı'nın dengeleri gerek Kürt meselesinin geleceği bakımından önemli ipuçları taşıyordu.

Olay şöyle gelişti: İçişleri Bakanlığı, 11 ve 12 Nisan 2020 günü 31 büyük şehirde sokağa çıkma yasağı uygulanacağını, 10 Nisan akşamı saat 22.00'da açıkladı. Bunun üzerine binlerce insan marketlere ve fırınlara koştu. Halk sağlığı tedbirlerinin ve gereklerinin tam aksi bir tablo oluştu. Sokağa çıkma yasağının bir kaosa dönmesi doğal olarak faturayı İçişleri Bakanına çıkardı, durum Bilim Kurulu tarafından tepkiyle karşılandı, Soylu'nun AK Parti içindeki muhaliflerini harekete geçirdi. Soylu bunun üzerine istifa etti. Ancak Erdoğan istifayı kabul etmedi, Soylu'ya ilişkin özellikle terörle mücadele bakımından önem ve değer veren bir açıklama yaptı. İktidarın enformel ortağı Bahçeli de güçlü bir açıklamayla bakanın arkasında durdu. İçişleri Bakanı, sonuç olarak, istifa krizinden, parti içindeki Erdoğan'ın damadı Albayrak gibi güçlü muhaliflerine meydan okuyarak, amirini zorlayarak, bu çerçevede güç ve güven tazeleyerek çıktı.

Bunun anlamı dikkat çekicidir.

Zira bu istifa tarzı paternalist cumhurbaşkanının kabul edeceği bir durum değildi.

opponents within the AK Party were moved to action. As a result, Soylu resigned. However, Erdoğan didn't accept his resignation and gave a speech about how he valued Soylu, especially because of his role in the fight against terrorism. His informal partner-in-rule Bahçeli also gave his strongly worded support to the Minister. As a result, the Minister of the Interior came out on top from this whole debacle – challenging his strong opponents within the party, such as Erdoğan's son-in-law Albayrak, forcing his superior's hand and adding to his own power.

This is a significant development.

Such a resignation wouldn't have been accepted by the paternalistic president at any rate. He was able to overlook the attempt mostly because of the important role the minister of the interior plays in upholding the political equilibrium.

Soylu has been the minister of the interior for four years since August 2016. During this time the political paradigm of the ruling party changed, a state of emergency prevailed, the state itself underwent a drastic restructuring and anti-Kurdish policies became the common denominator within the system. Soylu is both an architect of this system, and its public face. After the coup attempt of 15 July, a securitarian nationalism became the binding element of the alliance between AK Party, MHP and the state; the Kurdish issue in particular is where this approach is witnessed in action. Soylu is an important actor serving as a bridge between MHP, AK Party and various state elements. Based on all this, Soylu's resignation can be interpreted as an indicator of balances both within the AK Party and also between AK Party and MHP. The crisis and its resolution demonstrated that Erdoğan doesn't wield sole control over Turkey's rule, and that he has to make compromises for his partners from time to time.

Bunu sindirmesi önemli ölçüde içişleri bakanının siyasi dengeler içindeki rolünden kaynaklanmıştır.

Soylu, Ağustos 2016'tan bu yana, yaklaşık 4 yıldır içişleri bakanı. Bu dönem, iktidarın siyaset paradigmasının değiştiği, olağanüstü rejimin hüküm sürdüğü, devletin bu istikamette yeniden yapılandığı, anti-Kürt siyasetin sistemin ortak paydası haline geldiği bir kesite işaret eder. Soylu bu kesitin uygulamacı mimarlarından ve kamu yüzlerinden birisi oldu. Ayrıca, 15 Temmuz darbe girişimi sonrası oluşan AK Parti, MHP ve devlet ittifakının ana yapıstırıcısı güvenlikçi bir milliyetçilik, bunun somut uygulama alanı Kürt meselesi ise, Soylu, MHP, AK Parti ve devlet unsurları arasında bir köprü işlevi yerine getiren bir önemli bir aktördü. Bunlar veri alındığında, Soylu'nun istifasının AK Parti içi ve AK Parti-MHP arasındaki dengelere tutulan bir yansıtıcı görevi gördüğü söylenebilir. Kriz süreci ve bitiş şekli, özetle, Erdoğan'ın Türkiye yönetiminde hükümranlılığı tek başına elinde tutmadığını, ortaklarını dikkate almak, taviz vermek zorunda kaldığını göstermektedir.

Bu tablo iktidar cenahının Kürt meselesine yaklaşımına dair yeni olumsuz bir girdi olarak değerlendirilmelidir.

II. THE ECONOMIC IMPACT OF COVID-19

As such, this state of affairs is a new unfavourable element in the ruling bloc's approach to the Kurdish issue.

Public health measures have presented the world economy with a serious problem of halt in supply and demand, and the world economy is experiencing one of its direst crises since 1929.

In a report dated 14 April, IMF predicted that the global economy would contract by 3% in 2020. Accordingly, the Eurozone is expected to contract by 7,5% and experience unemployment at 10,4%. Globally, private sector earnings are expected to fall by 10%. The Federal Reserve in the USA predict that unemployment rates might pass those of the 1929 crisis (25%) and reach 32%. Private institutions are making similar predictions. Moody's modified its 2020 growth prediction for G20 countries, formerly 2,6%, to contraction by 0,5%.

It appears that the crisis will have different effects on all countries. Indeed, the IMF report predicts that the economies of developing countries will be more heavily affected by the crisis and the preventive measures if it goes on for too long. A long crisis would force closures of companies and bring about high rates of unemployment in such countries, it is said.

WHAT IS IN STORE FOR TURKEY'S ECONOMY

How will the economic crisis impact Turkey?

It is difficult to answer such questions precisely, because there are a number of uncertainties about the progression of Covid-19. However, there are a lot of predictions, modelling projects and preliminary analyses on the subject.

II. COVID-19'UN EKONOMİK SONUÇLARI VE YANSIMALARI

Halk sağlığı önlemleri, dünya ekonomisini çok ciddi bir arz ve talep durması ile karşı karşıya bırakmış ve dünya ekonomisinin 1929'dan beri yaşadığı en ciddi krizlerden birini tetiklemiş durumda.

IMF, 14 Nisan tarihli raporunda, Covid-19 salgınının etkisiyle küresel ekonominin 2020'de yüzde 3 küçüleceğini tahmin ediyordu. Buna göre Euro bölgesinin yüzde 7,5 daralması beklenirken, aynı bölgede işsizliğin yüzde 10,4'e yükseleceği varsayılıyor, küresel çapta ise özel sektör gelirlerinde yüzde 10'luk bir düşüşün olacağı düşünülüyor. ABD Merkez Bankası ise ülkesi için işsizlik oranının, 1929 krizi rakamlarını (yüzde 25) geride bırakarak yüzde 32'ye ulaşabileceğini belirtiyor. Özel kuruluşların tahminleri de benzer istikamette gidiyor. Moody's G20 ülkeleri için yüzde 2,6 olan 2020 büyüme tahminini yüzde 0,5 daralmayla revize etti.

Krizin, ülkelere farklı biçimde tesir edeceği görülüyor. Nitekim, IMF raporu krizin ve önlemlerin uzun sürmesi halinde Türkiye gibi gelişmekte olan ekonomilerin krizden çok daha ağır şekilde etkileneceğini öngörüyor. Uzun süreli bir krizin bu ülkelerde şirketlerin kapanmasına ve çok yüksek işsizlik oranlarına neden olabileceği belirtiliyor. .

TÜRKİYE EKONOMİSİNİ BEKLEYENLER

Türkiye ekonomik krizden nasıl etkilenecek?

COVID-19'un seyri ve süresiyle ilgili hala devam eden belirsizlikler bu tür sorulara net bir yanıt vermeyi engellemekle birlikte, bu konuda bir çok tahmin, model çalışması ve ön analiz var.

In its first prediction after the coronavirus crisis, Goldman Sachs predicts -5% growth for Turkey in 2020.⁽⁵⁾ This is the same in IMF's "World Economic Outlook" report. The World Bank predicted that Turkey's economy would grow by 3% before the virus outbreak; now, it says that the rate will decrease by 0,5% and that a serious budget deficit is in store. The budget deficit to GDP ratio will increase to 4,5% this year. Moody's, the credit rating agency, revised its growth prediction for Turkey to contraction by 1,4% because of the Covid-19 outbreak, and warned that the economy would not recover strongly enough the next year. In the research note published by Moody's on G20 economies, it is predicted that among the developing G20 countries Turkey's economy will be the hardest-hit. It is predicted that in the second and third quarters, the total contraction will amount to 7% of the GDP.

The latest scholarly research out of Turkey makes similar predictions. Some studies estimate that an annual contraction of 3,2% to 12% may be in store;⁽⁶⁾ that national income may suffer a loss of 200 billion dollars and regress to 650 billion dollars. The most optimistic estimate is that with preventive measures, the growth for 2020 might be "0".⁽⁷⁾

WHAT WILL BE THE SOCIO-ECONOMIC IMPACTS OF THE RECESSION IN TURKEY?

Certainly, the most important socio-economic results of the economic recession will be unemployment and income inequality.

Unemployment

According to an analysis that looks at the potential effects of the crisis on unemployment in two separate scenarios, the unemployment rate of 14% in February 2020 rises to 19,8% in one scenario, and to 25,9% in the other. In other words, a 6% increase in the unemployment rate will be the preferred scenario, and a 12%

(5) For purposes of comparison, let us keep in mind that this number is -5 for Russia and -6,5 for South Africa.

(6) Taymaz, E. . COVID-19 tedbirlerinin Türkiye ekonomisine etkisi ve çözüm önerileri. <https://sarkac.org/2020/04/covid19-tedbirlerinin-tur-kiye-ekonomisine-etkisi-cozum-onerileri/>

(7) <https://www.perspektif.online/tr/roportaj/korona-sonrasi-gelir-esitsizligi-daha-da-bozulacak.html>

Goldman Sachs'ın virüs krizi sonrası ilk tahminlerinde, Türkiye için 2020'de eksi 5 büyüme öngörülüyor.⁽⁵⁾ Bu rakam IMF'nin "Ekonomik Görünüm Raporu"ndaki tahminle aynı. Dünya Bankası ise salgın öncesinde yüzde 3 civarında büyüyeceğini tahmin ettiği Türkiye'de bu yıl bu oranın 0,5 düşeceğini ve ciddi bir bütçe açığının yaşanacağını açıkladı. Buna göre bütçe açığının GSMH'ya oranı bu yıl yüzde 4,5'a yükselecek. Kredi derecelendirme kuruluşu Moody's, Türkiye ekonomisi için bu yıla ait büyüme tahminini COVID-19 salgını nedeniyle yüzde 1,4 daralmaya düşürürken, bir sonraki yıl ekonomideki toparlanmanın güçlü olmayacağı uyarısında bulundu. Moody's tarafından G20 ekonomileri hakkında yayımlanan araştırma notunda gelişmekte olan G20 ülkeleri arasında en ciddi Türkiye ekonomisinin etkileneceği tahmin edildi. İkinci ve üçüncü çeyrekte toplam daralmanın GSYH'nin yüzde 7'si kadar olacağı öngörüldü.

Türkiye'de yapılan son akademik çalışmalar da benzer sonuçlar içeriyor. Kimi çalışmalar yıllık yüzde 3,2 ile yüzde 12 arasında bir küçülme yaşayabileceğini,⁽⁶⁾ milli gelirin 200 milyar dolarlık bir kayıpla 650 milyar dolara gerileyebileceğini hesaplıyor. Alınacak tedbirlerle, büyümenin 2020 yılı için "0" olması, şu ana kadar ekonomistler tarafından yapılan en iyi tahmin.⁽⁷⁾

TÜRKİYE'DE DARALMANIN SOSYO-EKONOMİK SONUÇLARI NELER OLACAK?

Ekonomik daralmanın en önemli sosyo-ekonomik sonuçlarını, işsizlik ve gelir bölümü bozukluğunun oluşturacağına şüphe yok.

İşsizlik

Krizin muhtemel etkilerini istihdam bakımından iki ayrı senaryoda ele alan bir analize göre, Şubat 2020 rakamlarına göre %14 olan işsizlik oranının, ilk senaryoda % 19,8'e , ikinci senaryoda 25,9'a yükselmesi öngörülüyor. Diğer bir ifadeye "ma-

(5) Karşılaştırmalı bakarak anlamlandırma bakımından, bu rakamın Rusya için eksi 5, Güney Afrika için eksi 6,5 olarak ilan edildiğini hatırlatmak gerekir

(6) Taymaz, E. . COVID-19 tedbirlerinin Türkiye ekonomisine etkisi ve çözüm önerileri. <https://sarkac.org/2020/04/covid19-tedbirlerinin-tur-kiye-ekonomisine-etkisi-cozum-onerileri/>

(7) <https://www.perspektif.online/tr/roportaj/korona-sonrasi-gelir-esitsizligi-daha-da-bozulacak.html>

increase the unwelcome option.⁽⁸⁾ The worst-case scenario means that only 4 out of every 10 people at an employable age will be employed.⁽⁹⁾ In this worst-case scenario, job losses may rise to 3.2 million. Following on the logic of this analysis, it is possible to project that youth unemployment, which is at 25% now, will go up to 40%.

Prof. Dr. Seyfettin Gürsel, who works on unemployment at the Center for Economic and Social Research in Bahçeşehir University, makes the following noteworthy estimate: “Tending towards the optimistic conjectures, looking at the employment rates in various areas of activity around the beginning of this year and also providing for how much they are affected by the corona crisis, I expect that 3 million more unemployed will join the current unemployed population, which stands at 4 million. The rate of non-agricultural unemployment, currently at 15%, will rise to 23-24% at the very least...”⁽¹⁰⁾

One of the most optimistic estimates in this regard belongs to the IMF, which predicts a 3% increase and an unemployment rate of 17,2% by the end of the year.

Income Inequality

Inevitably, the economic crisis will have a disproportionate impact on the low-income and precarious groups in almost all countries.

In Turkey, income distribution is already significantly unequal. In all of Europe, Turkey is second only to Serbia in income inequality, and “according to 2019 numbers, the top-earning 20% group receives 47,6% of the GDP. The poorest 20% only receives 6,5%.⁽¹¹⁾ The income of the top-earning 20% is 7,8 times that of the poorest 20%.⁽¹²⁾ The Gini coefficient is 0,408.⁽¹³⁾

(8) COVID-19’un Türkiye Ekonomisine Muhtemel Etkileri [*The Potential Impact of Covid-19 on Turkey’s Economy*], Doç. Dr. Ayşe Aylin Ayar, Prof. Dr. Öner Günçavdı, Prof. Dr. Haluk Levend, İstanbul Politik Araştırmalar Enstitüsü [*Istanbul Institute of Political Research*], April 2020

(9) Ibid.

(10) <https://www.perspektif.online/tr/roportaj/korona-sonrasi-gelir-esitsizligi-daha-da-bozulacak.html>

(11) <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/turkiyede-gelir-dagilimi-rakamlari-aciklandi/1587020>

(12) TÜİK (Turkish Statistical Institute), Household Budget Research, Income and Living Conditions Research, September 2019

(13) The Gini coefficient/index is the most popular tool in assessing fairness and equality in income distribution. It is a coefficient that ranges between 0 and 1; income distribution equality rises the nearer one gets to 0, and inequality rises the nearer one gets to 1. Turkey’s Gini coefficient for 2018 is 0.408. This was 0.440 in 2002. There is a consistent trend towards inequality. In North European countries with fair distribution of income (Sweden, Norway, Finland) and the formerly socialist countries of Central Europe (Czechia, Poland, Hungary) the Gini coefficient is at around 0.24 – 0.30, 0.25. In the UK it is 0.32, in France and Germany 0.29, in the US 0.40.

kul” durumda işsizlik yüzde 6, “kötü” senaryoda ise yaklaşık ikiye katlanarak yüzde 12 artıracak gibi görünüyor.⁽⁸⁾ En kötü senaryonun anlamı, çalışabilecek yaştaki her 10 kişiden ancak dördünün istihdam edilebileceği.⁽⁹⁾ Bu en olumsuz senaryoda istihdam kayıpları 3,2 milyona kadar çıkabilecek. Bu analizin mantığı takip edilerek, bir projeksiyonla şu an yüzde 25 civarında olan genç işsizlik oranının yüzde 40'lara ulaşacağı da varsayılabilir.

Bahçeşehir Üniversitesi Ekonomik ve Toplumsal Araştırmalar Merkezi'nde istihdam çalışmaları yürüten Prof. Dr. Seyfettin Gürsel'in şu tahmini de dikkate alınması gerekenlerden: “İyimser sayılabilecek varsayımlar altında çeşitli faaliyet kollarının bu yılın başındaki çalışan sayılarını ve korona darbesinden az ya da çok etkilenme durumlarını dikkate alarak, 3 milyon ilave işsiz daha yaklaşık 4 milyonluk mevcut işsiz sayısına ekleneceğini tahmin ediyorum. Tarım dışı işsizlik oranı da yüzde 15 seviyesinden en az yüzde 23-24'e ulaşır...”⁽¹⁰⁾

Bu konudaki en iyimser tahminlerden birisi yüzde 3'lük bir artışla yıl sonu için %17,2 işsizlik oranı öngören IMF'ye ait.

Gelir Dağılımında Bozulma

Ekonomik krizin hemen tüm ülkelerde düşük gelirli ve ekonomik olarak daha az güvenli gruplar tarafından orantısız bir şekilde karşılanması kaçınılmaz bir durum.

Türkiye hali hazırda gelir dağılımının ciddi olarak bozuk olduğu bir ülke. Avrupa'da gelir dağılımı eşitsizliğinde Sırbistan'dan sonra ikinci sırada yer alan Türkiye'de “En yüksek gelire sahip yüzde 20'lik grubun toplam gelirden aldığı pay, 2019 rakamlarına

(8) COVID-19’un Türkiye Ekonomisine Muhtemel Etkileri, Doç. Dr. Ayşe Aylin ayar, Prof. Dr. Öner Günçavdı, Prof. Dr. Haluk Levend, İstanbul Politik Araştırmalar Enstitüsü, Nisan 2020

(9) Agk.

(10) <https://www.perspektif.online/tr/roportaj/korona-sonrasi-gelir-esitsizligi-daha-da-bozulacak.html>

(11) <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/turkiyede-gelir-dagilimi-rakamlari-aciklandi/1587020>

(12) TÜİK, Hanehalkı Bütçe Araştırmaları ve Gelir ve Yaşam Koşulları araştırmaları, Eylül 2019

There is no doubt that the crisis will make this unequal state of affairs even more unequal. As we will discuss in a moment, considering that the direct income support announced by the state is insufficient and that the new wave of unemployment will hit the low-income and unregistered workers the worst, income equality is expected to create a great deal of downward pressure.

According to a study published by Istanbul Institute of Political Research, the poorest section of the society is estimated to receive 5,6% of the GDP (marking a decrease), whereas for the richest, it will rise to 48,2%.⁽¹⁴⁾

Turkey's Tools Against The Crisis

The precautions taken by Turkey are going to determine how much the economic crisis will affect the country.

Indeed, faced with a crisis, states are following expansionary fiscal and monetary policies in order to overcome the contractionary pressures on the commodities, service and unemployment markets. A total of incentives worth 8 trillion dollars – the US 2 trillion dollars, Germany 750 billion euros – has been announced. IMF has set aside 1 trillion dollars for the crisis.

Precautionary Measures

Turkey's measures for the crisis are grouped under three headings.

The government announced a 100 billion Turkish Lira (14 billion-dollar) budget package for the crisis. However, only 25% of the package (3,5 billion dollars) is cash support; the remainder is items such as debt, tax and bill relief. As such, the package is deemed to be insufficient in the face of such a crisis.

As well as the package, the Credit Guarantee Fund is going to open up a new credit volume of 50 billion dollars for companies. However, this measure failed to have a considerable impact because the amount was divided first among the banks, and then among their branches. The limit for each branch was 2-3 million Turkish Liras, compared to a demand of 70-80 billion Turkish Liras.

⁽¹⁴⁾ COVID-19'un Türkiye Ekonomisine Muhtemel Etkileri [*The Potential Impact of Covid-19 on Turkey's Economy*], Doç. Dr. Ayşe Aylin Ayar, Prof. Dr. Öner Günçavdı, Prof. Dr. Haluk Levend, İstanbul Politik Araştırmalar Enstitüsü [*Istanbul Institute of Political Research*], April 2020

göre yüzde 47,6. En yoksul yüzde 20'nin ise toplam gelirden aldığı pay yüzde 6,5 ile sınırlı.⁽¹¹⁾ Gelirden en fazla pay alan yüzde 20'lik grubun geliriyle en düşük pay alan yüzde 20'lik grubun geliri arasındaki fark 7,8.⁽¹²⁾ Gini katsayısı ise 0,408.⁽¹³⁾

Krizin bu bozuk tabloyu daha da bozulacağına şüphe bulunmuyor. Az sonra değişeceğimiz üzere devletin açıkladığı doğrudan gelir desteklerinin yetersiz olduğu, yeni işsizlik dalgasının düşük ücretlileri ve özellikle kayıtsız çalışan kesimi vuraacağı dikkate alınır, gelir dağılımı bozukluğunun aşağıya doğru büyük bir baskı oluşturması bekleniyor.⁽¹⁴⁾

İstanbul Politik Araştırmalar Enstitüsü'nün yayınladığı araştırmaya göre, en yoksul kesimin toplam gelirden aldığı payın yüzde 5,6'ya düşmesi, en zengin kesimin aldığı payın ise yüzde 48,2'ye kadar yükselmesi bekleniyor.

Krizle Karşı Türkiye'nin Araçları

Türkiye ekonomisinin krizden ne kadar etkileneceği, alacağı karşı tedbirlerle de yakından ilgili.

Nitekim kriz karşısında devletler, mal, hizmet ve istidam piyasası üzerindeki bu daraltıcı baskıyı aşmak için genişlemeci para ve maliye politikaları izliyorlar. ABD tarafından 2 trilyon dolar, Almanya tarafından 750 milyar Euro olmak üzere şu ana kadar toplam 8 trilyon dolarlık teşvik açıkladı. IMF kriz için 1 trilyon dolar ayırdı.

Tedbirler

Türkiye'nin tedbirleri üç ana kalemden oluştu.

Hükümet kriz için 100 milyar TL'lik (14 milyar dolar) bir paket açıkladı. Ancak bu paketin sadece yüzde 25'inin (3,5 milyar dolar) nakit destekten, geri kalanın ise borç, vergi, fatura ertelemesi gibi kalemlerden oluştuğunu belirtmek gerekir. Bu haliyle paket krizin çapı karşısında zayıf olarak değerlendiriliyor.

⁽¹³⁾ Kişisel gelir dağılımında adaleti ölçmek için kullanılan araçlar içinde en yaygın kullanılanı Gini katsayısıdır. Gini katsayısı sıfır ile bir arasında değişen bir katsayıdır ve sıfıra yaklaştıkça gelir dağılımı eşitliğinin, bire yaklaştıkça gelir dağılımı eşitsizliğinin arttığını gösterir. Türkiye'nin 2018 Gini katsayısı 0,408'dir. Bu rakam 2002 tarihinde 0,440'di. Düzenli bir bozulma eğilimi içindedir. Gelir dağılımının adaletli olduğu Kuzey Avrupa ülkelerinde (İsveç, Norveç, Finlandiya) ve Orta Avrupa'daki eski sosyalist ülkelerde (Çek Cumhuriyeti, Polonya, Macaristan) Gini katsayısı 0,24 – 0,30 dolayında, 0,25 dolayında bulunuyor. İngiltere 0,32, Fransa ve Almanya 0,29, ABD 0,40 oranlarına sahipler.

⁽¹⁴⁾ COVID-19'un Türkiye Ekonomisine Muhtemel Etkileri, Doç. Dr. Ayşe Aylin Ayar, Prof. Dr. Öner Günçavdı, Prof. Dr. Haluk Levend, İstanbul Politik Araştırmalar Enstitüsü, Nisan 2020

The cancellation of employment contracts is prohibited during the pandemic for three months; the president has the authority to extend this duration up to six months. A decision was made to pay a daily allowance of 39 liras 42 kurush (5,6 dollars) from the Unemployment Fund to those who became unemployed or went on unpaid leave during the pandemic. However, the high number of people who applied to receive it, the insufficiency of the allowance as well as the 36% rate of unregistered employment in the country all meant that this measure was not very efficient.

Scarcity of Resources

According to economists and experts, the crisis came at a particularly inconvenient time for Turkey. The most evident reason is the government's irrational economic policies.

As such, Turkey is very fragile against the economic effects of Covid-19 because it has a limited number of tools for the occasion. As a result, there is an increased risk that Turkey will experience the effects of the crisis more deeply.

In other words, in order to manage the crisis Turkey needs to pump money to the market, and it needs cash to do so. However, for the following reasons, the government has no such money:

- Budgetary resources are completely used up and tied into various forward-looking commitments (bridges, city hospitals).
- The Central Bank's reserves have dwindled to nothing. Bank reserves, foreign-currency reserves -with the exception of gold reserves- are down to -18. The "contingency reserve" of 41 billion Turkish Liras was spent as part of last year's budget.
- The banking sector is in dire straits. Public banks controlled by the state are now owed debts that are uncertain to be paid back by 15%; this rate is 6-7% for private banks. Public banks have sold foreign currency worth 40 billion Turkish Liras on government orders.
- The bonds issued by Turkey are also on an unfavourable trajectory. The interest rate has gone up to 14% from 10%, and the Libor SDR index shows that after Argentina, Turkey has the highest interest rate with 5-6%. Another reason for this is that Turkey's CDS premiums have risen up to include Turkey in the

Bu paketin yanında, Kredi Garanti Fonu'nun şirketler için 50 milyar dolarlık yeni kredi hacmi açılmasına karar verildi. Ancak bu tedbir de çok etkili olmadı. Çünkü bu meblağ önce bankalar, sonra şubeleri arasında bölündü. Her şubeye 2-3 milyon TL limit düşerken, 70-80 milyon TL'lik de bir talep geldi.

Salgın süresince 3 ay boyunca iş akdi feshi yasaklandı, cumhurbaşkanına bu süreyi 6 aya kadar uzatma yetkisi verildi,. Salgın döneminde işsiz kalan ya da ücretsiz izne çıkarılanlara İşsizlik Fonu'ndan günlük 39 lira 42 kuruş (5,6 dolar) ödeme yapılması kararı aldı. Gerek yüksek başvuru oranı, gerek meblağın düşüklüğü, gerek yüzde 36'lık kayıtsız çalışan oranı, bu tedbirin etkinliğini de sınırlı kıldı.

Kaynak Sıkıntısı

Ekonomist ve uzmanların ortak görüşü Türkiye'nin bu krize zor zamanda ve zor durumda yakalandığı şeklinde. Bunun en önemli nedeni ise hükümetin sürdürdüğü irrasyonel ekonomi politikaları olarak gösteriliyor.

Bu çerçevede Türkiye'nin COVID-19'ın ekonomik etkileri konusunda en kırılgan noktası, kullanabileceği araçların sınırlı olmasından kaynaklanıyor. Bu durum, doğal olarak, krizin etkilerini daha derin yaşanması riskini artırıyor.

Diğer bir ifadeyle Türkiye'nin krizi yönetebilmek için piyasaya para aktarmaya, bunun için ise nakit paraya ihtiyaç bulunuyor, ancak hükümetin elinde aşağıdaki nedenlerle böyle bir kaynak yok.

- ütçenin kaynakları tümüyle harcanmış, çeşitli ileriye dönük taahhütlerle (köprüler, şehir hastaneleri) bağlanmış durumda.
- Merkez Bankası kaynakları erimiş buluyor. Banka karşılıkları, altın karşılığı dışında döviz rezervleri eksi 18'e düşmüş durumda. Var 41 milyar TL'lik "ihtiyat akçesi" geçen yılın bütçesi içine dahil edilerek harcandı.
- Bankacılık sektörü sıkıntılı koşullarda ve umut vermiyor. Hükümet denetimdeki kamu bankalarının geri dönüşü şüpheli alacaklarının oranı yüzde 15'e yükselmiş durumda, bu rakam özel bankalar yüzde 6-7 seviyelerinde seyrediyor. Kamu Bankalarının hükümetin talimatıyla yaptıkları döviz satış miktarı 40 milyar TL civarında bulunuyor.
- Türkiye'nin çıkardığı tahvillerde de seyir olumsuz. Faiz oranı yüzde 10'dan 14'e kadar çıkarken, Libor SDR göstergeleri Türkiye'nin Arjantin'den sonra yüz-

top 6 countries in the world. The CDS premium index shows the risk a country possesses in paying its debts. For Turkey, this number was 281 in January and by the end of March, it had risen to 540.⁽¹⁵⁾

In addition to these, at the first hint of a crisis the foreign cash flow into the market stopped. By April, there has been a 7% decrease in percent of foreigners in the shares. Foreign investors are buying foreign currency, which is causing the exchange rate to go up. The exchange rates are high despite the public banks' foreign currency spending. This is a particularly serious risk, since Turkey has a foreign-currency debt of 172 billion dollars that it needs to pay off in 12 months.

Alternatives

Experts say that Turkey is now facing three options.

The first option is to request low-interest IMF resources like a lot of countries.

Approximately 90 countries have applied to the IMF so far, however, Turkey is not among them. It is difficult to apply to the IMF because Erdoğan waged anti-IMF politics for years, thinks that having relations with the IMF equals being dependent on the West and feels that not being in contact with the IMF is a source of pride. At the same time, the IMF is unlikely to agree to a deal with country if it cannot monitor where the money is being spent, an economy that is not being governed by the rules of a free market.

The second option is to print money.

Although no official statements were made, there is a consensus that this is what the Central Bank is going to do. CHP spokesperson Faik Öztrak has said that “credit money was printed” in the middle of April, and added: “The Central Bank’s printing house is working nonstop these days. In the last month the Central Bank has received treasure securities worth 28,5 billion Turkish liras. It has taken the securities of the Unemployment Insurance Fund and printed 35 billion Turkish liras in exchange.”⁽¹⁶⁾ Chair of the DEVA Party Ali Babacan, a trusted and prestigious figure in economics, made a similar remark: “They are printing Turkish liras. Unsuitable

de 5-6'yla en yüksek faiz istenen ülke olduğu gösteriyor. Bunun bir nedeni de Türkiye'nin CDS primlerinin yükselerek dünyadaki en yüksek altı ülke içinde yer almaya başlaması. CDS prim endeksi değeri bir ülkenin borçlarını ödeme konusunda sahip olduğu risk durumunu gösteriyor. Türkiye için Ocak ayında 281 olan bu sayı Mart sonunda 540'a yükseldi.⁽¹⁵⁾

Bunlar dışında, krizin ilk sinyalleriyle birlikte piyasaya yabancı girişi, sıcak para girişi durdu. Nisan ayı itibariyle hisselerdeki yabancı payı yüzde 7 azalmış bulunuyor. Yabancı yatırımcının döviz alımı ise döviz kurlarının yükselmesine yol açıyor. Döviz kurları kamu bankalarının döviz satışlarına rağmen yüksek seyrediyor. Türk özel sektörünün (12 ay içinde ödemesi gereken 172 milyar dolarlık döviz borcu olması, bu gelişmeyi ciddi bir diğer risk haline çeviriyor.

Alternatifler

Uzmanlar bu koşullarda Türkiye'nin önünde üç yol olduğunu söylüyorlar.

İlk yol pek çok ülke gibi, düşük faizli IMF kaynaklarından yararlanmayı talep etmek.

Şu ana kadar bu kuruluşa 90'a yakın ülke başvurdu. Ancak aralarında Türkiye yok. Erdoğan'ın, yıllardır süren IMF karşıtı angajmanı, IMF ile ilişkiyi Batı bağımlılığı olarak tarif ediyor olması, bu kurumla ilişki kurmamayı bir gurur vesilesi olarak lanse etmesi, bugün, IMF'nin kapısını çalmayı zor kılıyor. Diğer taraftan, IMF'nin, vereceği paranın nereye harcanacağını denetlemeden, özellikle serbest piyasa kurallarına göre yönetilmeyen bir ekonomiye anlaşma yapması mümkün görünmüyor.

İkinci yol para basma yoluna gitmek.

Bir açıklama ve resmi veri olmamakla birlikte Merkez Bankası'nın bu yola başvurduğuna dair genel bir kanaat var. CHP sözcüsü Faik Öztrak, Nisan ayı ortasında “karşılıksız para basıldığını” söyleyerek “Merkez Bankası matbaası bugünlerde sürekli para basıyor. Son bir ayda Merkez Bankası 28,5 milyar liralık Hazine kâğıdı almış. İşsizlik Sigortası Fonu'ndan kağıtları almış, karşılığında da 35 milyar

⁽¹⁵⁾ <https://www.mahfegilmez.com/2020/03/cds-primi-nicin-yukseliyor.html>

⁽¹⁶⁾ <https://chp.org.tr/haberler/chp-parti-sozcusu-oztrak-kurbaganin-gozu-patlamadan-hazinenin-muslugunu-acin>

⁽¹⁵⁾ <https://www.mahfegilmez.com/2020/03/cds-primi-nicin-yukseliyor.html>

methods are being employed. Banks are putting their mortgage loans, their securities of any kind in the Central Bank and withdrawing money in exchange. Where does the Central Bank get those Turkish liras from? The Central Bank is producing Turkish lira now. However, there is no equivalency. How long will this go on? How will a medium-term program serve to normalize things? Unless these questions are answered right away, the current policy of the Central Bank will result in high exchange rates and inflation...⁽¹⁷⁾ Prof. Dr. Refet Gürkaynak of Bilkent University issues a similar warning by saying that the creation of Turkish lira by the Central Bank devalues the lira, making it impossible for companies to pay their foreign currency debts.⁽¹⁸⁾

The third option is for Turkey to force open the abovementioned swap channels that are blocked, and to sell Turkish liras to countries' central banks in exchange for dollars, with the permission of FED and ECB. There are no actual developments on this front yet.

The low oil prices alleviate the pressures of the current account deficit, and yet, there are short-term tourism losses to be taken into account. The post-pandemic stagnancy in the EU will affect exports as well, since half of all exports are to the EU.

In light of all this, it is obvious that Turkey is facing an uncertain economic future. Some economists claim that it is in favour of the government⁽¹⁹⁾ that the low rates of demand will keep the inflation low.⁽²⁰⁾

Another good possibility for Turkey would be for the pandemic to end soon, and the crisis to disappear with a sharp U-turn.

(17) <https://www.gercekgundem.com/siyaset/174793/ali-babacan-cumhuriyete-konustu-turkiye-trollerle-yonetilmeyi-hak-etmiyor>

(18) <https://www.duvarenglish.com/columns/2020/04/12/this-place-is-different/>

(19) <https://t24.com.tr/video/akademisyen-umit-akcay-turkiye-nin-imf-ye-gitmeden-krizi-yonetecek-hareket-alani-var,28039>

(20) IMF's two-year inflation estimate for Turkey is 12%. JP Morgan, generally accurate in its estimates, modified its year-end inflation rate for Turkey to 8.1%.

lira para basmış."⁽¹⁶⁾ açıklamasını yapıyordu. Ekonomi yönetiminin güvenilir ve prestijli isimlerinden DEVA Partisi Genel Başkanı Ali Babacan da benzer bir tespit de bulunuyor: "Türk lirası üretilmeye başlandı zaten. Hiç olmadık yöntemler uygulanıyor. Bankalar ellerindeki konut kredileri, ellerindeki herhangi bir varlığa dayalı menkul kıymetleri Merkez Bankası'na koyup, Merkez Bankası'ndan para çekebiliyor. Merkez Bankası o Türk Lirası'nı nereden buluyor? Merkez Bankası şu anda Türk Lirası üretmeye başladı. Ama karşılığı yok Fakat bunun miktarı ne olacak, orta vadeli bir programla nasıl normale dönecek, bu acil olarak açıklanmazsa Merkez Bankası'nın bugünkü politikası size yüksek kur ve enflasyon olarak geri döner..."⁽¹⁷⁾ Bilkent Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Refet Gürkaynak de benzer bir uyarı da bulunarak, Merkez Bankası tarafından TL yaratılması durumunda, TL'nin değerinin düşeceğini şirketlerin döviz borçlarını ödemesinin imkansız hale geleceğini belirtiyor.⁽¹⁸⁾

Üçüncü yol ise Türkiye'nin yukarıda sözünü tıkalı swap kanallarını açmak için zorlaması, FED ve AMB'den izin alarak ülke merkez bankalarına dolar karşılığında lira satması Ancak bu konuda henüz somut bir gelişme yok.

Petrol fiyatlarının düşüklüğü cari açık baskısını hafifletiyor ama buna karşılık kısa vadede turizm gelirlerinde yaşanacak kayıp söz konusu.. AB'de yaşanacak pandemi sonrası durgunluk, ihracatın yarısının AB'ye yapıldığı dikkate alırsa genel ihracatı tablosunu da etkileyecek.

Türkiye'nin bu verilerle sıkıntılı ekonomik bir ortama doğru ilerlediğine şüphe yok. Kimi iktisatçılar talep düşüklüğünün enflasyonu alt seviyelerde tutacak olmasını,⁽¹⁹⁾ ekonomi yönetiminin elinde bir koz olduğu iddia ediyorlar.

Türkiye için bir başka şans, salgının kısa sürede bitmesi, hızlı bir geri dönüşle krizin sönmesi.⁽²⁰⁾

(16) <https://chp.org.tr/haberler/chp-parti-sozcusu-oztrak-kurbaganin-gozu-patlamadan-hazinenin-muslugunu-acin>

(17) <https://www.gercekgundem.com/siyaset/174793/ali-babacan-cumhuriyete-konustu-turkiye-trollerle-yonetilmeyi-hak-etmiyor>

(18) <https://www.duvarenglish.com/columns/2020/04/12/this-place-is-different/>

(19) IMF'nin Türkiye için iki yıllık enflasyon tahminin yüzde 12. Genel olarak doğru kestirimlerde bulunan JP Morgan ise açıklanan son tahminlerinde, Türkiye için yıl sonu enflasyon oranını % 8,1 çaktı.

(20) <https://t24.com.tr/video/akademisyen-umit-akcay-turkiye-nin-imf-ye-gitmeden-krizi-yonetecek-hareket-alani-var,28039>

Yet another potential opportunity is for Western economies to transfer their supply chains nearer to themselves due to loss of trust in China and invest in countries such as Turkey. However, Turkey currently doesn't have the required level of rule of law, economic stability and similar factors.

POTENTIAL IMPACT ON POLITICS

The general outlook gives importance to the question, "how might the economic crisis affect Turkey's politics and political stability?" The two undesired socio-economic developments highlighted above are particularly pertinent in answering this question.

Inevitably, it appears, the disruption of income distribution will bring down the welfare levels of middle classes everywhere in the country, but especially in the "load-bearing" Western provinces. Such a development would likely feed into political unrest and challenges. For the 2023 elections, the year 2022 will be important in this regard. However, it needs to be noted that the current income inequality cannot be fixed right away. As such, the two options before Turkey in this regard are for the opposition to gain power, and for the ruling bloc to seek consolidation through populist and nationalist moves.

Youth unemployment is expected to rise to 35-40% in the coming period; this is likely to have an impact on politics. The best-case scenario for a return to normality is 4 to 5 years, and requires both money and new sectors. That would mean a growth rate far above the projected 2-3%. Special note must be made of South-eastern provinces, where the unemployment rate is particularly high. Southeast Anatolia has the highest unemployment rate in all of Turkey with 18,1%. The rate is around 25% for Mardin, Batman, Şırnak and Siirt; 21,5% for Van, Muş, Bitlis and Hakkari.⁽²¹⁾ It is predicted that these rates might rise to 50% for the youth because of the crisis. This, in turn, would breed certain reaction in these Kurdish provinces - reactions that are likely to have an impact on the Kurdish issue.

(21) TÜİK, "İş gücü İstatistikleri 2018"

Bir olumlu gelişme ihtimali, Çin'e karşı güvenin azalmasıyla Batı ekonomilerinin tedarik zincirini yakın çevrelerine taşımaları ve Türkiye gibi ülkelere yatırım yapılması ama bunun için hukuk güvenliği, ekonomik istikrar vs. gibi koşulları Türkiye bugün karşılamıyor.

MUHTEMEL SİYASİ SONUÇLAR

Bu tablo, "ekonomik kriz Türkiye'de siyaset ve siyasi istikrar üzerinde ne tür etki-lerde bulunabilir" sorusuna önem kazandırıyor. Yukarıda da altı çizilen sosyo-ekonomik iki muhtemel olumsuz gelişme, soruya yanıt bakımından önemli görünüyor. Gelir dağılımının bozulmasıyla, tüm ülkede, ancak özellikle taşıyıcı nitelikte olan Batı bölgelerinde orta sınıfların refah çitasını bir kademe daha aşağı düşürmesi kaçınılmaz görünmektedir. Bu gelişmenin siyasi tepki ve itiraz dalgası beslemesi şaşırtıcı olmaz. 2023 için öngörülen seçimlerde, 2022 yılının bu bakımdan nasıl geçeceği önemli görünmektedir. Ancak mevcut ekonomik gelir dağılımı bozukluğunun hızla tamir edilemeyeceği dikkate almak gerekir. Bu durumda muhalefetin güç kazanması, siyasi iktidarın popülist ve milliyetçi hamlelerle konsolidasyon araması ihtimalleri her zamanki Türkiye'nin önündeki iki ana yolu oluşturacaktır. Önümüzdeki dönemde özellikle genç nüfusta işsizliğin yüzde 35-40 arası seyredecek olması, siyasete tahvil olabilecek diğer bir girdidir. Bu tablonun en iyi halde 4-5 seneden önce normale dönmesi beklenmemekte ve geri dönüş için para girişi ve yeni sektörlerin devreye girmesi şartı bulunmaktadır. Bu ise, ardışık bir şekilde, öngörülenden, yani yüzde 2-3'ten oldukça fazla büyüme oranı anlamına gelir. Özellikle işsizlik oranının çok yüksek seyrettiği Güneydoğu illerine bir parantez açmak gerekiyor. Türkiye'nin en yüksek işsizlik oranı yüzde 18,1'le Güneydoğu Anadolu'da bulunuyor. Mardin, Batman, Şırnak, Siirt'te oran yüzde 25, Van, Muş, Bitlis, Hakkari'de ise 21,5 seviyelerinde seyrediyor.⁽²¹⁾ Krizle birlikte bu oranların, özellikle genç nüfusta yüzde 50'lere ulaşabileceği tahminler arasında bulunuyor. Bu durumun, Kürt bölgelerinde kimi reaksiyonları beslemesi, Kürt meselesi dair yeni bir girdi oluşturması da ciddi bir ihtimal olarak görünmektedir.

(21) TÜİK, "İş gücü İstatistikleri 2018"

11 Guilford Street
London WC1N 1DH
United Kingdom
[+44 \(0\) 207 405 3835](tel:+442074053835)

info@democraticprogress.org
www.democraticprogress.org

 @DPI_UK

 [DemocraticProgressInstitute](https://www.facebook.com/DemocraticProgressInstitute)